

Landbruget i Landskabet er støttet af Landdistriktsmidler og Region Nordjylland.

Puslespil i storskala

Jordfordeling i landområder kan gavne alle

Jordfordeling kan have store fordele: Landmænd får deres arealer samlet, kommunen får mindre tung trafik på vejene, og der bliver plads til mere natur og rekreative arealer.

Af Esben Munk Sørensen, professor, Institut for Planlægning, Aalborg Universitet, Trine Eide, planchef, SEGES, og Kirsten Bjerg, udviklingskonsulent, Norddjurs Kommune.

På grund af opkøb af jord forskellige steder er det i dag ikke usædvanligt, at en landbrugsvirksomhed har marker på 10 – 15 eller måske 20 forskellige lokaliteter, ofte med mange km imellem.

For landbrugsvirksomheden vil en bedre arrondering (samling af arealerne) give mindre kørsel med gylle, mejetærsker osv., og for lokalsamfundet og kommunen vil det være en lettelse at slippe af med en del af den tunge trafik.

En samling af arealerne og forbedret markstruktur kan også åbne for, at der bliver arealer til overs, som kan overgå til andre formål end landbrug. Kommunen og andre interessenter får mulighed for at erhverve arealer til natur med høj biodiversitet, til klimatilpasning og til rekreative formål, samtidig med at de lokale landbrug får driftsmæssige fordele. Desuden vil alle parter vinde ved, at tunge landbrugsmaskiner ikke skal køre så meget som i dag på de kommunale veje. Kort sagt er det muligt at lave en helhedsløsning.

Jordfordeling som nøgle

Nøglen til disse løsninger kan være jordfordeling. En jordfordeling bygger altid på frivillighed, og de arealer, der bliver fordelt, skifter ikke ejer gennem en skødeaftale for hvert areal, men gennem en såkaldt jordfordelingsoverenskomst. Det vil sige en aftale mellem alle deltagere om, hvad hver enkelt skal afgive og modtage af arealer. Der kan også indgå kontante erstatninger i aftalen.

Når hele puslespillet er lagt, afsiges en kendelse af en jordfordelingskommission, og på en aftalt skæringsdato skifter ejendomsretten hænder. En meget enkel og u-bureaukratisk fremgangsmåde. Kommunerne har via deres øvrige planlægning overblikket, men også en række opgaver i det åbne land. Derfor kan der være perspektiver i, at kommunen tager initiativ til og overordnet faciliterer en jordfordelingsproces. Det har vi set nærmere på i projekt Landbruget i Landskabet - et samarbejde mellem Hjørring og Norddjurs kommuner, SEGES (tidligere Videncentret for Landbrug), LandboNord, Djursland Landboforening, Aalborg og Aarhus universiteter.

Forudsætningerne

En af forudsætningerne for en jordfordelingsproces er, at der findes en juridisk enhed med midler og kompetence til at erhverve erstatningsjord til de lodsejere, der skal afgive arealer. Til det formål kan kommunen oprette et jordkøbsnævn, men det kan også gøres af en privat fond eller forening, der har til formål at støtte almenyttige naturformål.

Der skal også findes en kompetent jordfordelingsplanlægger til at lede processen og få hele puslespillet til at gå op.

Kommunen har det overordnede ansvar for mål og rammer, men det er jordfordelingsplanlæggeren, der sammen med de berørte og et lodsejerudvalg finder den konkrete løsning.

BILLEDTEKST til fil Kort Norddjurs arrondering:

Ejendomsforholdene i Rougsø-området i Norddjurs Kommune er et eksempel på, hvordan nutidens landbrugsvirksomheder kan have deres arealer delt op i mange mindre enheder forskellige steder. Alle arealer med samme farve har samme ejer.

Illustration: Jan Kloster Staunstrup

Grafiske citater

”Kommunen og andre interessenter får mulighed for at erhverve arealer til natur med høj biodiversitet, til klimatilpasning og til rekreative formål, samtidig med at de lokale landbrug får driftsmæssige fordele. Desuden vil alle parter vinde ved, at tunge landbrugsmaskiner ikke skal køre så meget som i dag på de kommunale veje.”

”En af forudsætningerne for en jordfordelingsproces er, at der findes en juridisk enhed med midler og kompetence til at erhverve erstatningsjord til de lodsejere, der skal afgive arealer. Til det formål kan kommunen oprette et jordkøbsnævn.”